

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Мосьондза Сергія Олександровича на дисертацію Хвостовцова Сергія Олександровича на тему «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції у сфері контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» у разовій спеціалізованій вченій раді

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Проблема адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції у сфері контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї є надзвичайно актуальною для сучасної України. В умовах воєнного стану та широкого залучення цивільного населення до оборони держави питання правового регулювання обігу зброї набуває особливого значення. Зростання кількості зброї серед громадян, необхідність її належної реєстрації та контролю, а також запобігання зловживанням створюють нові виклики для правоохоронних органів.

Актуальність теми посилюється й тим, що Україна перебуває на етапі адаптації правової системи до європейських стандартів. Відповідно до Дорожньої карти з питань верховенства права, яка є стратегічним документом у межах переговорного процесу щодо членства України в ЄС, на IV квартал 2026 року заплановано розроблення та прийняття закону, що встановлюватиме правове регулювання обігу вогнепальної зброї відповідно до норм *acquis* ЄС. Це свідчить про вагомую потребу у ґрунтовному дослідженні чинного законодавства та виробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо його вдосконалення. У цьому контексті адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції виступає ключовим інструментом забезпечення правопорядку, запобігання правопорушенням та формування довіри суспільства до правоохоронної системи. Її дослідження дозволяє не лише окреслити теоретичні засади та визначити місце поліції у системі

державного контролю, але й виробити практичні рекомендації щодо вдосконалення процедур, підвищення ефективності правозастосування та забезпечення балансу між правами громадян і вимогами національної безпеки.

Таким чином, тема дисертації має як наукове, так і прикладне значення, адже результати дослідження можуть бути використані для підготовки законодавчих ініціатив, оптимізації діяльності поліції та формування більш ефективної системи контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї в Україні з урахуванням європейських стандартів.

Крім того обраний напрям дослідження узгоджується з Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019, Пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, та до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Дисертація характеризується високим рівнем наукового обґрунтування. Під час написання дисертаційного дослідження дисертантом було використано репрезентативну джерельну базу, яка охоплює сучасні праці вітчизняних вчених адміністративістів, чинні законодавчі та інші нормативно-правові акти, які регулюють адміністративно-юрисдикційну діяльність поліції у сфері контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї, акти міжнародного та європейського права. Звернута увага також до актуальної політико-правової публіцистики, на сторінках якої дискутується багато питань, що стосуються проблем удосконалення діяльності поліції у цій сфері.

Автором застосовується широкий спектр методів дослідження, зокрема у роботі дисертантом було використано: логіко-семантичний метод, порівняльно-правовий метод, статистичний метод, системно-структурний метод, методи класифікації, формально-юридичний метод.

Сформульовані Хвостовцовим С. О. висновки логічно впливають із результатів аналізу є несуперечливими

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним дослідженням, що присвячене проблемам адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції у сфері контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, викладені в дисертації, які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

- запропоновано авторське поняття «реєстраційна адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції у сфері контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї»; визначено поняття «суб'єкти адміністративно-правового регулювання державного контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї» «обігу цивільної вогнепальної зброї»
- запропоновано розроблення відомчої інструкції для уповноважених підрозділів поліції, яка б містила деталізований порядок та особливості оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері придбання, зберігання, передачі, продажу вогнепальної зброї.
- оптимізовано класифікацію правопорушень в сфері обігу цивільної вогнепальної зброї;
- удосконалено положення законопроекту № 5708 від 25.06.2021, шляхом внесення науково обґрунтованих правок до його статей, що перебуває на розгляді Верховної Ради України як базовий проєктний закон у сфері обігу вогнепальної зброї.

У результаті проведеного дослідження наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової задачі, що полягає в удосконаленні правових засад та процедурних форм адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції у сфері контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї з урахуванням актуального стану розвитку державних правових інститутів, спрямованих на забезпечення гармонізації вітчизняних та європейських засад, а також умов воєнного стану.

3. Оформлення дисертації

Оформлення дисертації відповідає чинним вимогам, що висуваються до наукових робіт такого рівня. Структура дослідження побудована послідовно та логічно, із дотриманням принципів збалансованості, чіткості та послідовності. Розділи та підрозділи органічно взаємопов'язані, що дозволило автору системно й комплексно проаналізувати широкий спектр питань, пов'язаних із адміністративно-юрисдикційною діяльністю поліції у сфері контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї.

Мета та завдання, визначені у вступній частині, узгоджуються зі змістом роботи та її узагальнюючими висновками. Висновки, рекомендації та пропозиції мають конкретний характер і об'єднані спільною концепцією теоретичного вдосконалення процесуальних аспектів діяльності поліції у зазначеній сфері, що підкреслює цілісність і завершеність дослідження.

4. Повнота викладу результатів в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертаційного дослідження знайшли відображення у п'яти наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, серед яких одна стаття надрукована у зарубіжному журналі. Крім того, автор представив матеріали дослідження у шести тезах доповідей, що свідчить про належну апробацію отриманих результатів.

5. Зауваження і дискусійні положення

1. У підрозділі 2.1 реєстраційна діяльність поліції ототожнюється з адміністративною послугою. Це твердження, ймовірно, потребує додаткового пояснення, адже в інших частинах роботи підкреслюється її юрисдикційний

характер. Можливо, варто було б чіткіше розмежувати ці поняття, щоб уникнути суперечності та показати, що реєстраційна діяльність має не лише «сервісний», а й владно-виконавчий зміст.

2. Дисертант у підрозділі 3.1 зазначає, що класифікація правопорушень у сфері обігу цивільної вогнепальної зброї є необхідною передумовою для побудови ефективної системи превенції, виявлення та реагування. Автор пропонує класифікувати правопорушення в сфері обігу цивільної вогнепальної зброї за такими критеріями: юридично природою правопорушення, суб'єктом адміністративного правопорушення, складом адміністративного правопорушення; формою вини, предметом адміністративного правопорушення, часом вчинення. Проте з огляду на акцент роботи на аспекті воєнного стану, доцільно було б інтегрувати специфічні правопорушення, що виникають саме під час воєнного стану (наприклад, щодо декларування знайденої зброї). Це зробило б дослідження більш актуальним та відповідною до головного контексту дослідження — воєнного стану.

3. Реєстраційна адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції у сфері контролю за обігом цивільної вогнепальної зброї (підрозділ 2.1) передбачає визначення сутності, підстав та процедури реєстрації цивільної вогнепальної зброї. Водночас дисертантом процедурний компонент (стадії, строки, форми документів) залишився не до кінця розкритим. Можливо, варто було б приділити даному питанню більше уваги, щоб повністю реалізувати заявлене завдання та надати роботі більшої практичної цінності для правозастосування.

4. У підрозділах 1.1, 1.3 та у висновках неодноразово стверджується, що запропоновані зміни до законопроекту № 5708 «узгоджуються з нормами *acquis* ЄС та вимогами Директиви Ради Європи 2021/555». Однак у роботі було б доцільним дослідити головний регуляторний механізм самої Директиви — класифікацію зброї за категоріями А (заборонена), В (потребує дозволу), С (потребує декларування), D (інша) згідно з додатком до

Директиви 2021/555. Це ризик-орієнтована модель, докорінно відмінна від української класифікації за цільовим призначенням (мисливська, спортивна, нагородна, холодна). Без розкриття цієї категоризації та її порівняння з вітчизняним підходом твердження про «узгодженість» запропонованих правок із вимогами Директиви залишається дещо декларативним.

5. Розкриваючи питання вдосконалення правового регулювання сфери обігу цивільної вогнепальної зброї, дисертант оминув увагою один із найбільш дискусійних і суспільно резонансних аспектів цієї проблематики - право громадян на вільний (широкий) доступ до вогнепальної зброї, питання, яке вже не один рік активно піднімається в українському суспільстві, обговорюється у медіа, парламенті та серед профільних експертів, особливо у контексті воєнного стану та зростання запиту населення на самозахист.

Варто зазначити, що сам автор у вступній частині та підрозділі 1.1 опосередковано торкається цієї дискусії, наводячи протилежні позиції фахівців щодо «легалізації зброї» — одні наголошують на нагальності такого кроку, інші застерігають проти поспішних рішень без належного експертного обговорення. Однак подальшого розгортання ця теза не отримує: автор обмежується лише констатацією наявності дискусії, не аналізуючи по суті ані аргументи «за» (право на самозахист, конституційне право власності, досвід країн із ліберальним режимом обігу зброї, зокрема описаний у підрозділі 1.3 досвід США), ані аргументи «проти» (ризики зростання насильства, відсутність культури безпечного володіння зброєю, статистика травматизму, позиція країн ЄС, які свідомо обирають жорсткіші обмеження).

Водночас наведені дискусійні моменти й окремі недоліки не применшують загальної наукової цінності проведеного дослідження, а швидше засвідчують самостійність наукового мислення дисертанта та підкреслюють складність обраної проблематики, з якою автор загалом успішно впорався в межах дисертаційної роботи.

На підставі викладеного, слід резюмувати, що дисертація «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції у сфері контролю за

обігом цивільної вогнепальної зброї» є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової задачі. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Хвостовцов Сергій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**Проректор з наукової роботи
Приватного вищого навчального закладу
«Університет сучасних знань»,
доктор юридичних наук, професор**

Сергій МОСЬОНДЗ